

*Drazí čtenáři Literky,
závěr října patřil v Památníku písemnictví na Moravě tradičně slavnostnímu startu nového ročníku Skryté paměti Moravy - soutěži pro mladé autory. V pořadí jedenácté soupeření literárních talentů dostalo do vínků téma Kořeny, evokující pátrání pod povrchem všednodennosti. Sváteční vykročení soutěže jsme i letos spojili s připomínkou výročí československé státnosti. Zazněla mimo jiná také slova o významných literátech Lidových novin, bez nichž bychom my dnes, stejně jako jejich současníci, věděli daleko méně o práci a úsilí mužů 28. října. Tehdejší politici potřebovali, stejně jako jejich následovníci dnes, skutečné osobnosti mezi publicisty. Doufejme, že zase vyrostou i přispěním naší Skryté paměti Moravy. Výročí vzniku Československa má pro nás „od knih“ ještě nejméně jeden aspekt, připomínaný historií. V ČSR vycházely a byly čteny publikace, časopisy a noviny v obou hlavních jazycích, ale také v němčině, polštině, maďarštině i ruštině. Zkuste dnes v knihovně či knihkupectví požádat o slovenskou beletrii... Internet není a nemůže být všelék. Neochuzujeme se zbytečně o další pohled na svět okolo nás? Vždyť naší trvalé zacyklenosti by jen prospěl náhled zvenčí, třeba i pramálo lichotivý. A mezi námi, studentů ze Slovenska přibývá na všech vysokých školách Moravy, slovenština v bílém plášti v nemocnici také není „bílou vránou“. Jen ministr financí zatím ještě przní oba jazyky, možná proto jeho Mladá fronta zahájila kurz češtiny na pokračování.*

Teplý domácí krb nejen ke čtení Literky přeje z Památníku Libor Kalina

verše měsíce listopadu Neskorá jeseň

Akosi všetko padá,
pero z ruky,
pohár zo stola
i zajtrajšia návšteva divadla.
Čoraz viac plánov
je postavených na vode.
Topíme sa smädní
s priviazanou hrdzavou guľou
na spuchnutých nohách.
Nad nami pláva jesenné lístie
zožltnutých spomienok.

Anton Péteri, sbírka S darom sa prebúdzam

2 x 3 otázky pro J. J. Karáska

Kde se vzala potřeba psát?

K psaní mne přivedla dívka. Krásně kreslila, což bylo jediné, co jí zajímalo. Tak jsem si říkal, že ji oslním svým psaním... Nevyšlo to, ale zase od té doby píšu a to se taky počítá.

O čem nejraději uvažujete – a píšete?

Dříve jsem si myslel, že nejlepší věc, co může kdokoli dát svému psaní, je sám sebe. Ale i to se mění. Píšu teď hlavně o jiných. Chci vyjadřovat bolavé věci své generace, která se zdá, že to má všechno na podnose. Chci vyjádřit lidské vztahy a to, jak se nám občas rozpadají pod tíhou našich křehkých těl. Ty momenty, kdy je ticho a zdá se, že se nic důležitého neděje...

Čím Vás oslovila Skrytá paměť Moravy?

Zaujala mě tématem, měl jsem toho plnou hlavu a potřeboval se vyspat bez omezení, deadline tvořil motivaci. Chtěl jsem taky, aby se to dostalo k někomu, kdo si to přečte se zájmem, a měl jsem pocit, že pořadatelé to dělají opravdu pro tu literaturu a lásku k ní.

Máte vedle literatury ještě i jiné zájmy?

Věnuju se hlavně psaní všeho, na co mé neposedné prsty a myšlenky přijdou, od povídek, přes rozhlasové hry a hudební recenze až po pokusy o básně nebo nikdy nedokončenou novelu. Jinak napůl neúspěšně hraju na kytaru, čmárám si po sešitech pastely, taky rád plavu.

Literární vzor, oblíbená kniha.

Pochopitelně Kerouac, protože je mi osmnáct a jsem kluk a chci cestovat a ty knížky jsou do jedné krásné, šílené, ztracené. Ale literárně z té dospělejší stránky Michael Cunningham. Nikdo není tak empatický, všechny postavy dýchají. Romány velké jak z 19. století, ale zasazením současné, mluvící o všem, o čem se nahlas nemluví. Tělo a krev od Cunninghama. O lidskosti, citlivosti, rodinných vztazích a patologii lidské duše, která je narušená, ale v skrytu vlastně všechno myslí dobře. Doufá. Krásně napsáno.

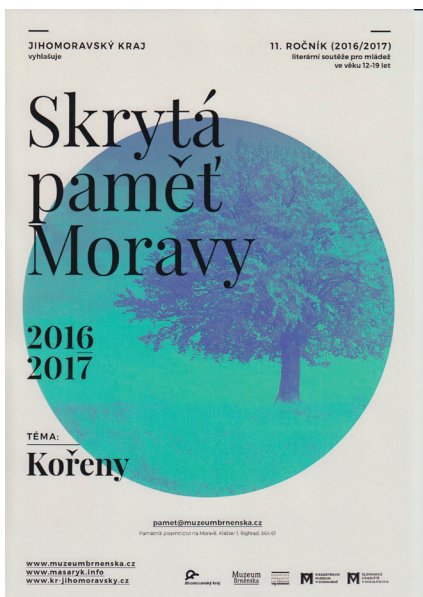
Přání?

Napsat něco, na co bych mohl být opravdu hrdý. Najít myšlenku, ideál, ke kterému bych se mohl opravdu přimknout a věřit v něj. Ale především cestovat, vidět svět a prožít ho na vlastní kůži, se vším, co k tomu patří. A taky světový mír a na Vánoce zas nové ponožky, aby se neřeklo.

Jan Jiří Karásek zvítězil v 10. ročníku literární soutěže Skrytá paměť Moravy ve 2. kategorii (16 – 19 let) s prózou Tahat šero. Studuje na gymnáziu a žije v Uherském Hradišti.

Skrytá paměť Moravy s kořeny

Literární soutěž pro mladé autory Skrytá paměť Moravy, zaštitěná Jihomoravským krajem, vstoupila do jedenáctého ročníku. Aktuální tvůrčí téma „Kořeny“ slavnostně představil 25. října v Památníku písemnictví na Moravě radní JMK Ing. Jiří Němec. Prozaické soutěžní příspěvky mohou pisatelé ve věku 12-19 let zasílat do konce března 2017 na adresu Památník písemnictví na Moravě. Aktuálním tématem se organizátoři vracejí k inspiraci historií, ať rodinnou, rodovou nebo obecně kulturní, která provázela první ročníky soutěže. Právě z takových kořenů mohou vyrůst jak ryze současné příběhy, tak i volná zamyšlení nad tradičními či tradovanými hodnotami. Mezi soutěžními pracemi pravděpodobně nebudou chybět ohlédnutí do nedávné i vzdálené historie, texty o hledání jistot, pramenů, pevných bodů, východisek a zdrojů moudrosti předků, případně pokusy ozařazení folklórních tradic do současného života. Na počátku příštího roku ožijí školy, muzea nebo knihovny v řadě míst po celé Moravě. Krocením literární múzy, tedy semináři tvůrčího psaní, organizovanými lektory Památníku písemnictví. Zájemci o aktivní literární tvorbu zde nahlédnou do spisovatelského řemesla, vyzkoušejí si schopnosti dovednosti v tematických slohových cvičeních a také se dozvědí mnohé o metodách, jak psát. Organizátory soutěže jsou Památník písemnictví na Moravě, pobočka Muzea Brněnska, příspěvkové organizace a Slovanské hradiště v Mikulčicích, pobočka Masarykova muzea v Hodoníně, příspěvkové organizace. Slovanské hradiště, národní kulturní památka, bude 16. červnu 2017 hostit slavnostní vyhlášení vítězů spojené s jejich autorským čtením. Ač má soutěž ve svém názvu „Moravu“, je určena dětem a mládeži z celé České republiky. V kategorii od 12 do 15 let mohou výherci získat 1000 až 3000 Kč, v kategorii od 16 do 19 let získá vítěz 6000 Kč, za 2. místo 5000 Kč a za 3. místo 4000 Kč. (k)

Genius loci – Zámek pro kněžnu Miroslavu

Miroslavský zámek stojí v místě bývalé vodní tvrze, postavené dle pověsti na malé skále vyčnívající z bažin kněžnou Miroslavou již okolo roku 912. Původní obytná věž v románském stylu dostala posléze podobu gotického hradu, chráněného vodním příkopem. Mezi místní zajímavosti náleží kupříkladu stvrzení vinného desátku ve prospěch rajhradského kláštera s podpisem krále Přemysla Otakara I. Pochází z roku 1222, kdy panovník Miroslav vlastnil a v této době se zde údajně již pěstovalo a vyrábělo velmi dobré červené víno, podobné dnešní Frankovce. Současná stavba zámku pochází z 16. století, Zikmund Valecký z Mírova mu nechal dát renesanční podobu s gotickými prvky. Ve sklepení a v soudní síni v prvním patře můžeme obdivovat pozdně gotickou sklípkovou klenbu, kterou nalezneme pouze na pěti dalších místech v republice. Zámek má i svou záhadu. Gotický kamenný portál na prvním nádvoří zdobí dvojici nahých mužů uvázaných na laně, jak se spouštějí do nějaké hlubiny, pravděpodobně do dolu. Lze tedy usuzovat, že jde o horníky. Otázkou zůstává, jak se do rovinaté krajiny plné vinic, kde nikdy žádné doly nebyly, tento motiv dostal. Uvnitř se nachází řada zajímavých expozic, děti určitě potěší výstava pohyblivých modelů stavebnice Lego. Také pro neobyčejně milou, vstřícnou a pozornou průvodkyni, se kterou jsem se zde setkala, bych si přála, aby zámek v Miroslavi objevil ještě více návštěvníků, protože si to zaslouží. Lenka Vágnerová

Památník-Otevřený Ateliér

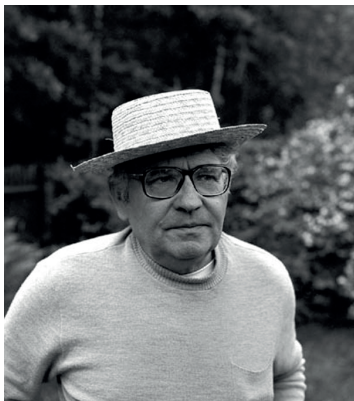
O víkendu 24. a 25. září 2016 se otevřely výtvarné dílny, ateliéry a muzejní expozice všem zájemcům o výtvarné umění z řad široké veřejnosti. V rámci Dnů otevřených ateliérů byla přiblížena a podhalena tvorba aktivních tvůrců, sochařů, malířů či galeristů,

konkrétně ve sto osmi jihomoravských kulturních institucích. Pro tuto akci, pořádanou již šestým rokem, se stala inspirací obdobná aktivita, organizovaná již řadu let v Dolním Rakousku a paralelně také v Jihočeském kraji. Památník písemnictví na Moravě v Rajhradě měl tuto možnost letos poprvé. Mezi partnery této zajímavé akce se včlenil svou interaktivní výstavou Dobrodružství abecedy (kurátorské vedení Mgr. P. Pichlová, grafické řešení MgA. Veronika Golianová a BcA. Kateřina Hikadová). Doplnil tak velmi nabitou a rozmanitou skladbu dětských galerií či programů o jeden z hravých prvků zážitkové expozice, umocněné neotřelým grafickým řešením historie a vývoje písma a psaní. Akce si získala své příznivce lze se již těšit na další ročník, který opět v podzimních měsících nechá nahlédnout do tvůrčích dílen a novátorských muzejních počínů. (MŠ)

máte doma Nováka?

Novátorského výtvarníka a básníka Ladislava Nováka (4. 8. 1925 Turnov – 28. 7. 1999 Třebíč) připomene připravované vydání jeho souborného literárního díla, jehož editorem je Petr Kuběnský. První ze dvou svazků by měl vyjít už začátkem příštího roku, bude mimo jiné obsahovat také raritní nahrávky Novákovy fónické poezie. Kolektiv podílející se na kompletaci prací Novákových prací aktuálně intenzivně pátrá po jeho ineditní prvotině „Zpívající tulák“. Ta měla vyjít v roce 1944 či 1945 v edici Vysočina při ilegálním časopisu Vítr. Toto dílko je dosud považováno za ztracené, nicméně do kompletního souboru by jej editor pochopitelně rád zařadil. Zajímá se také o veškeré rukopisy, korespondenci a strojopisné materiály, spjaté s Novákovou tvorbou. Pracovníci Památníku písemnictví na Moravě rádi jakékoli původní informace, spjaté s literární činností autora, profesora třebíčského gymnázia, editorovi rádi zprostředkují. (I)

Za letošními nobelovými cenami

Rozruch v řadách přátel knih, vyvolala v minulých dnech mlčenlivá reakce Roberta Allena Zimmermana alias Boba Dylana, na udělení letošní Nobelovy literární ceny za „nový způsob poetického vyjádření, jímž navázal na velkou americkou písňovou tradici“. Nic proti zpívané poezii postavené na slovních novotvarech, ta literaturou bezesporu je. Otázkou však zůstává, co si představit pod pojmem „velká americká písňová tradice“. Měli akademici ve Stockholmu více na mysli indiánský folk nebo z Afriky importované černošské rytmy? Nejspíše by se dynamitníkovi dnešní pohrobci měli vrátit k praxi zveřejňování nominací. Vyhnuli by se tak nejedné blamáži. Například jako v letech 1916, 1917, 1918, 1920, 1921, 1925, 1928 a 1928, kdy opakovaně navrhovali na udělení Nobelovy ceny za literaturu Otokara Březinu. Ten své přítelkyni Anně Pammrové 21. dubna 1914 v dopise psal: „... myšlenka o ceně, o níž se zmiňujete, byt' sebeupřímněji míněná, je vyložené šílenství. Ani slova o tom; každé působí mi bolest. Nechci, aby mé jméno bylo vůbec uváděno ve spojení s takovými věcmi. Tam není mé místo.“ Svě nekompromisní stanovisko Březina s jasným vědomím, co všechno – včetně dlouhodobých důsledků – s sebou takový postoj přináší, opakoval ještě sedmkrát. Každá nová kandidatura probudila pro básníka žijícího ve skrovném ústraní, pramálo přijatelný zájem českého i evropského tisku. Bylo zase o čem psát...(k)

Středení-Žádný člověk není ostrov

Současné verše stále ještě ožívají prostřednictvím tištěných sbírek, i když stále významnější prostor dostávají jejich milovníci také na internetu. Zavedené sdělovací prostředky o práci básníků víceméně mlčí. Autoři nejsou všeobecně považováni, jak tomu bývalo dříve, za „umělecké mluvčí“. Ztratil snad verš svou sílu? Vytlačila soukromá a intimní lyrika lyriku občanskou?

Na tyto a další otázky budou v Památníku písemnictví na Moravě hledat jeho návštěvníci odpovědi spolu s Jiřím Trávníčkem a Michalem Fránkem v nejnovějším pokračování cyklu Středění dne 16. listopadu od 17.00 hodin. Oba hosté, členové Akademie věd ČR, stojí mimo jiné také za ojedinělým projektem Brno poetické. Jeho prostřednictvím se verše, spjaté s moravskou metropolí, vracejí do míst svého vzniku. Netradičním představením ojedinělého básnického místopisu Brna se Památník přihlásil do programu letošního Dne poezie, který nese podtitul „Žádný člověk není ostrov“. Jde o citát anglického renesančního básníka Johna Donneho odkazující k faktu, že v jeho době ani dnes nemůže žít žádný člověk bez přímých vazeb, vztahů a komunikace s ostatními lidmi v jeho blízkém i vzdálenějším okolí. (I)

Hledáme

Do sbírky Památníku písemnictví na Moravě hledáme kulturně politický měsíčník **Červený květ**, který vycházel v letech 1956 – 1969 v Ostravě. Scházejí nám ročníky 1956, 1963–1969.

List pro literární politiku **Index**, byl založen v Brně roku 1929. Nepřetržitě vycházel do června roku 1939. Obnoven pak byl v letech 1968–1969. Hledáme tato čísla: roč. 1933–9,10; roč. 1934–12; roč. 1935–1939 – všechna; roč. 1968–7; roč. 1969–7,10.

Společenská revue **Salon** vycházela jako měsíčník v letech 1922–43. Hledáme roč. 1–5; roč. 6 – č. 1–11; roč. 8 – č. 5–6, 11; roč. 9 – č. 5, 6, 10–12; roč. 10 – č. 2, 3, 7, 11, 12; roč. 11–22.

Rovněž pátráme po dokumentech (korespondence, vzpomínky, fotografie, osobní předměty) spjatých s básníkem **Josefem Kainarem**.

Knihovnu Muzea Brněnska a sbírku Památníku písemnictví na Moravě, vedenou v Centrální evidenci MK ČR (CES ev. č. PPM/006-05-31/3500006) obohatíme o raritní a autory signované tisky, literární dokumenty, fotografie, ex-libris, knižní ilustrace, rukopisy a korespondenci autorů spjatých s Moravou.